

ЗАПОБІГАННЯ ПЕРЕШКОДЖАННЮ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА

PREVENTION OF INTERFERENCE WITH THE JOURNALIST'S PROFESSIONAL ACTIVITY

Гомля І.А., студентка II курсу магістратури

*Слідчо-криміналістичний інститут
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

У статті проведено аналіз норм кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за перешкодження законній професійній діяльності журналістів, окремих норм законів, а також теоретичних аспектів кримінальної відповідальності за вказаний злочин. Розглянуто основні структурні елементи кримінологічної характеристики перешкодження законній професійній діяльності журналістів. Зокрема, була проаналізована статистика Генеральної прокуратури України за ст. 171 Кримінального кодексу України за останні 5 років, визначена особливість осіб, які перешкоджають злочинній діяльності журналістів відповідно до судової практики України 2019–2020 років, встановлена проблема правильного визначення потерпілого від кримінального правопорушення у злочинах щодо законної професійної діяльності журналістів та визначення способу вчинення названого кримінального правопорушення.

Здійснено аналіз віктимологічної профілактики в контексті кримінального проступку, передбаченого ст. 171 Кримінального кодексу України. Виокремлено форми перешкодження законній професійній діяльності журналістів: відмова в наданні інформації, примус до відмови від поширення інформації, примушення до поширення інформації тощо (наприклад, надання неправдивої інформації).

Визначено економічні, політичні, психологічні причини вчинення перешкодження діяльності журналістів, наприклад, деформація моральної свідомості чиновників і населення, правовий нігілізм дорослого населення, вкорінена у свідомість населення думка про неможливість боротьби з «бюрократичною машиною» і корумпованістю правоохоронних органів, відсторонення населення від реальних важелів влади, від правотворчості і правозастосування, що сприяє дедалі більшому зростанню залежності населення від чиновників, проникнення в державні органи злочинних елементів, корупції та розробка рекомендацій щодо запобігання кримінальному правопорушенню.

Особлива увага акцентована на характеристиці потерпілого від вказаного злочину. Здійснено комплексне дослідження судової практики застосування ст. 171 Кримінального кодексу України. Зроблено висновок про те, що недосконалість ст. 171 Кримінального кодексу України відбивається на судовій практиці застосування цієї статті. Доведено необхідність більш чіткого визначення переліку осіб, які підпадають під поняття потерпілого від злочину. Запропоновані заходи, спрямовані на запобігання перешкодженню професійній діяльності журналістів.

Ключові слова: журналіст, інформація, свобода думки, свобода слова, свобода друку, законна професійна діяльність, потерпілий, засоби масової інформації, перешкодження професійній діяльності журналіста.

The article analyzes the norms of criminal law, which provides for liability for obstructing the legitimate professional activities of journalists, certain provisions of the law, as well as theoretical aspects of criminal liability for this crime. The main structural elements of criminological characteristics of obstruction of lawful professional activity of journalists are considered.

In particular, the statistics of the Prosecutor General's Office of Ukraine under Article 171 of the Criminal Code of Ukraine for the last 5 years was analyzed, the peculiarities of persons obstructing the criminal activity of journalists in accordance with the jurisprudence of Ukraine 2019–2020 were determined, the problem of correctly identifying victims of criminal offenses legal professional activity of journalists and determination of the manner of committing the said criminal offense. Analysis of victimological prevention in the context of a criminal offense under Article 171 of the Criminal Code of Ukraine. The following forms of obstruction of the legitimate professional activity of journalists have been identified: refusal to provide information, coercion to refuse to disseminate information; coercion to disseminate information, other (for example, providing false information).

The economic, political, psychological reasons for obstructing journalists have been identified, for example, the deformation of the moral consciousness of officials and the population; legal nihilism of the adult population; ingrained in the minds of the population the idea of the impossibility of combating the "bureaucratic machine" and corruption of law enforcement agencies, the removal of the population from the real levers of power, from lawmaking and law enforcement, which contributes to increasing dependence on officials; penetration of criminal elements into state bodies, corruption and development of recommendations for the prevention of criminal offenses.

Particular attention is paid to the characteristics of the victim of this crime. A comprehensive study of judicial practice in the application of Art. 171 of the Criminal code of Ukraine. It is concluded that the imperfection of Art. 171 of the Criminal code of Ukraine is reflected in judicial practice of application of this article. The need for a clearer definition of the list of persons who fall under the concept of a victim of a crime has been proved. Proposed measures aimed at preventing interference with the professional activities of journalists.

Key words: journalist, information, freedom of thought, freedom of speech, freedom of the press, legal professional activity, victim, mass media, obstruction of a journalist's professional activity.

Постановка проблеми. Становлення загальносвітового інформаційного співтовариства є складовою частиною процесу глобалізації. На рубежі постіндустріальної епохи дедалі більшу роль відіграє обмін інформацією. У суспільстві, в якому обмежене право людей обмінюватися думками і судженнями, неможлива жодна свобода: ні інтелектуальна, ні політична, ні економічна. Сучасна цивілізація заснована на вільному обігу ідей, і, чим ширше буде представлена інформація, тим ефективніше розвиватиметься цивілізація.

Зміни, що відбуваються в суспільно-політичному житті української держави, висунули на передній план ідею свободи преси і журналістської діяльності. Діяльність журналістів покликана надати людині змогу своєчасно отримувати повну і всебічну інформацію про

навколишній світ. Таким чином, гарантії свободи журналістської діяльності забезпечують, насамперед, свободу обігу інформації в суспільстві, а захист діяльності журналістів варто розглядати як міру охорони права людини на інформацію. Причому розвинене саморегулювання преси є однією з найважливіших гарантій плюралізму, децентралізації і свободи засобів масової інформації. Навпаки, підпорядкування державному тиску є кроком на шляху до тоталітаризму.

Прийнята в 1996 р. Конституція України в ст. 34 гарантувала право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань [10, с. 141]. Безпосередній захист законної професійної діяльності журналіста передбачено в низці статей Кримінального кодексу України (далі – КК України): ст. 171 КК України «Перешко-

джання законній професійній діяльності журналістів», ст. 345-1 КК України «Погроза або насильство щодо журналіста», ст. 347-1 «Умисне знищення або пошкодження майна журналіста», ст. 348-1 «Посягання на життя журналіста», ст. 349-1 «Захоплення журналіста як заручника» [11, с. 131] тощо.

За даними Міністерства внутрішніх справ України, упродовж 2020 р. правоохоронними органами зареєстровано 148 кримінальних проваджень, пов'язаних із перешкодженням законній професійній діяльності журналістів, з яких 111 за ст. 171 (перешкодження законній професійній діяльності журналістів), 37 – ст. 345-1 (погроза або насильство щодо журналіста) КК України. За наслідками досудового розслідування до суду скеровано обвинувальні акти в 10 кримінальних провадженнях [18].

Наведене свідчить, що факти перешкодження законній професійній діяльності журналіста є досить поширеними, при цьому до суду скеровано незначну кількість обвинувальних актів. Ця статистика вказує на відсутність в органах державної влади розуміння необхідності захисту засобів масової інформації, а також на недосконалість закону, що не дає змоги ефективно притягувати до кримінальної відповідальності осіб, які вчиняють вказані дії. Вищевикладене свідчить про актуальність окреслених проблем, що передбачає їх наукове осмислення, а також розробку пропозицій щодо підвищення ефективності застосування норм про кримінальну відповідальність за перешкодження законній професійній діяльності журналістів у діяльності правозастосовних органів.

Ступінь наукової розробки. Проблематика запобігання перешкодженню законній професійній діяльності журналістів досліджувалася низкою вчених (М.І. Бажанов, О.М. Бандурка, О.І. Богатирьова, К.М. Буряк, І.М. Данишин, М.Й. Коржанський та ін.).

Мета і завдання дослідження. Метою статті є аналіз основних напрямів запобігання перешкодженню законній професійній діяльності журналістів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- 1) здійснити кримінологічну характеристику кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, акцентувавши на основних її елементах;
- 2) на підставі аналізу судової практики виявити проблеми у правозастосуванні ст. 171 КК України;
- 3) розробити пропозиції щодо запобігання перешкодженню законній професійній діяльності журналістів.

Вклад основного матеріалу. На думку О.Г. Кальмана, кримінологічна характеристика будь-яких груп (видів) злочинів не може бути однаковою і залежить від їхніх особливостей, а тому сукупність показників її елементів може бути різною [9, с. 48]. Під час розроблення кримінологічної характеристики кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, доцільно вибрати такі елементи: 1) характеристика осіб, які їх вчиняють, потерпілих; 2) причинний комплекс; 3) запобігання вчиненню кримінальних правопорушень.

Відповідно до інформації, оприлюдненої в Єдиному звіті про кримінальні правопорушення (форма № 1), затвердженому наказом Генеральної прокуратури України за погодженням із Держкомстатом України 23.10.2012 р., за 2015–2019 рр. обліковано кількість кримінальних правопорушень, передбачених ст. 171 КК України: 2015 р. – 72, 2016 р. – 102, 2017 р. – 129, 2018 р. – 106, 2019 р. – 143, за 9 місяців 2020 р. – 148 [7]. Як бачимо, спостерігається ріст кримінальних правопорушень щодо перешкодження законній професійній діяльності журналістів. Своєю чергою є підстави вважати, що насправді кількість вчинення злочинів у цій сфері значно вища, тобто присутня латентність. Науковець В.Ф. Оболенцев вважає, що в кримінологічному значенні під нею варто розуміти «діяння, що не були заявлені чи зареєстровані правоохоронними орга-

нами чи діяння, щодо яких з боку кримінального правосуддя не було здійснено жодних дій» [13, с. 13]. На нашу думку, це відбувається тому, що журналісти не повідомляють про випадки перешкодження їхній професійній діяльності, зокрема через змогу втратити роботу, авторитет та велику кількість закриття на ранніх етапах кримінальних проваджень.

Вивченням Єдиного державного реєстру судових рішень встановлено, що упродовж 2019–2020 рр. винесено лише 8 вироків за ст. 171 КК України, з яких 2 виправдувальні.

Із викладеного слідує, що лише незначна кількість кримінальних проваджень скеровується до суду, при цьому не виключено ухвалення виправдувальних вироків. Вищезазначене свідчить про наявність проблем у доказуванні обставин, які підлягають встановленню під час досудового розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України. Особливістю цього кримінального правопорушення є відсильний характер положень диспозитивної частини цієї статті, оскільки для розуміння певного складу злочину необхідно дослідити положення інших нормативно-правових актів. Відповідне відсилання до нормативних документів, які не охоплюються галузями кримінального та кримінального процесуального права, здійснюється з метою окреслення професійних обов'язків журналіста, виконанню яких було перешкоджено, а також дослідження інших понятійних категорій, пов'язаних із його діяльністю, що мають значення в з'ясуванні предмета доказування в цій категорії кримінальних проваджень.

Також варто зосередити увагу на особах, які перешкоджають злочинній діяльності журналістів. Насамперед, на думку Б.М. Головкина, злочинці розраховують на раптовість посягання, неможливість упізнати нападників, а також відсутність досвіду поведінки у жертв у криміногенних ситуаціях [6, с. 164]. Тобто злочинцем може виявитися будь-хто. Стосовно осіб, які обвинувачуються в перешкодженні законній професійній діяльності журналістів, то здебільшого, за даними Єдиного державного реєстру судових рішень, це звичайні особи. При цьому, за даними ЗМІ, найчастіше суб'єктами цього кримінального правопорушення виступають представники влади, посадові та службові особи. Необхідно мати на увазі, що особливий статус вказаних осіб перешкоджає ефективному виявленню та притягненню їх до кримінальної відповідальності. Так, упродовж 2019–2020 рр. лише одну посадову особу засуджено за ст. 171 КК України, а саме: Токмацького районного суду Запорізької області від 03.07.2020 р. ОСОБА_1, яка обіймала посаду міського голови м. Дніпрорудне, засуджено за ст. 171 КК України, оскільки вона вчинила активні дії та перешкодила журналістській діяльності ОСОБА_3 в приміщенні міської ради, завадивши застосуванню журналістом відеофіксації [5].

Мотиви і цілі перешкодження законній професійній діяльності журналістів вельми різноманітні: особистісні неприязні стосунки, кар'єризм, помилково зрозумілі інтереси служби, страх втратити посаду, небажання оприлюднювати інформацію щодо роботи очолюваного закладу тощо. Зокрема, ОСОБА_1 засуджено за ст. 171 КК України, у зв'язку з тим, що вона протиправно створила перепони щодо одержання інформації журналістом із приводу встановлення чи спростування факту жорстокого поводження з тваринами на території очолюваного КП «Швидкісний трамвай», чим вчинив перешкодження законній діяльності журналіста [3].

Важливим елементом для правильної кваліфікації дій винуватих осіб за ст. 171 КК України виступає потерпіла особа цього кримінального правопорушення. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», журналіст – це творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює і займається підготовкою інформації

для ЗМІ, виконує редакційно-посадові службові обов'язки в ЗМІ (в штаті або на позаштатних засадах) відповідно до професійних назв посад (роботи) журналіста, які зазначаються в державному класифікаторі професій України [15, с. 302]. Відповідно до примітки до ст. 345-1 КК України під професійною діяльністю журналіста в ст.ст. 171, 345-1, 347-1, 348-1 КК України варто розуміти систематичну діяльність особи, пов'язану зі збиранням, одержанням, створенням, поширенням, зберіганням або іншим використанням інформації з метою її поширення на невизначене коло осіб через друковані ЗМІ, телерадіоорганізації, інформаційні агентства, мережу Інтернет. Статус журналіста або його приналежність до ЗМІ підтверджується редакційним або службовим посвідченням чи іншим документом, виданим ЗМІ, його редакцією або професійною чи творчою спільнотою журналістів [11, с. 131].

Правильне визначення потерпілого від кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, становить суттєву проблему у процесі правозастосування. Вказане питання стало предметом розгляду Верховного Суду, який у постанові від 19.08.2020 р., проаналізувавши два вищенаведені визначення поняття «журналіст», зробив висновок, що поняття, вказане в примітці до ст. 345-1 КК України, значно ширше, ніж те, що сформульоване в згаданому Законі України.

По-перше, законодавець поклав в основу визначення цього поняття в КК України функціональний аспект професії журналіста, тобто статус журналіста пов'язується з діяльністю, яка має ознаки, зазначені в примітці до ст. 345-1 КК України, а не з обіймаюю посадою. По-друге, законодавець у примітці до ст. 345-1 КК України не обмежився поширенням інформації тільки через ЗМІ, до яких належать друковані ЗМІ (преса) (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»), аудіовізуальні (електронні) ЗМІ (ст. 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення»), інформаційні агентства (ст. 1 Закону України «Про інформаційні агентства»), але і включив у зазначений перелік мережу Інтернет.

Висновок, що для досягнення цілей кримінального закону необхідно застосовувати поняття, вказане в примітці до ст. 345-1 КК України, Верховний Суд зробив, враховуючи рішення Конституційного Суду України від 18.04.2012 р. в справі № 1-13/2012 стосовно офіційного тлумачення положення ч. 3 ст. 364 КК України (справа про застосування кваліфікуючої ознаки «працівник правоохоронного органу» до працівника державної виконавчої служби): поняття «працівник правоохоронного органу» необхідно визначати відповідно до розуміння ознак цього суб'єкта злочину лише за змістом його застосування в КК України [14].

Нині також ухвалюються обвинувальні вироки, в яких потерпілими визнаються журналісти онлайн-видань, у тому числі їх оператори та фотокореспонденти [1; 2].

Аналізуючи особистість потерпілого в рамках попередження цього виду злочину, доцільно проаналізувати таку правову категорію, як віктимологічна профілактика, під якою розуміється діяльність різних суб'єктів щодо попередження злочинів шляхом реалізації спільних і індивідуальних заходів, спрямованих на зниження в населення й окремих громадян ризику стати жертвами злочинних посягань [8, с. 24]. Віктимологічна профілактика в контексті кримінального проступку, передбаченого ст. 171 КК України, може включати в себе: виявлення, усунення або нейтралізацію чинників, ситуацій і обставин, які формують віктимну поведінку журналістів і зумовлюють вчинення щодо них кримінального правопорушення; проведення заходів, спрямованих на дотримання журналістами вимог професійної етики; виявлення груп ризику і конкретних осіб із підвищеною віктимністю для проведення профілактичних бесід; розробку або вдосконалення взаємодії між правоохоронними органами та журналістами.

З метою правильного розуміння кваліфікації протиправного діяння у вигляді перешкодження законній професійній діяльності журналістів важливе значення має оцінка способу його вчинення, що зумовлює значну кількість суперечок серед науковців і практиків, попри те, що окреслений елемент складу злочину відображає сутність дії, засвідчує ступінь його суспільної небезпечності та є об'єктивною підставою кримінальної відповідальності.

Термін «перешкодження» охоплює дії, визначені ст. 24 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII: обмеження, перешкоди, заборона законних операцій з інформацією [16, с. 650]. Наприклад, це прохання, звернене посадовою особою до уповноваженої особи, відкрити кримінальне провадження щодо журналіста, здійснити перевірку діяльності ЗМІ, заборона суддею журналістам бути присутніми в залі судового засідання (крім випадків, визначених пп. 1–5 ч. 2 ст. 27 КПК України). Окреслені дії мають обов'язково характеризуватися вольовою ознакою – свідомим бажанням перешкодити законній професійній діяльності журналіста [8, с. 21].

Журналісти зазначали такі форми перешкодження їхній законній професійній діяльності: відмова в наданні інформації – 53%; примус до відмови від поширення інформації – 35%; примушення до поширення інформації – 6%; інше (наприклад, надання неправдивої інформації) – 6% [17].

Вивченням судової практики встановлено, що вірне визначення способу вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, впливає на правильність кваліфікації дій винуватої особи. Так, вирок Суду Свалявського районного суду Закарпатської області від 20.09.2019 р. виправдано голову Полянської сільської ради за ст. 171 КК України. Встановлено, що останній не організував належний розгляд шести інформаційних запитів головного редактора та журналіста газети «Сила Народного Контролю», які ОСОБА_4 надіслала супровідним листом голові Полянської сільської ради. Виправдовуючи особу, суд зазначив, що обвинувачення в ненаданні доступу журналіста до інформації є неконкретним, оскільки склад злочину становлять дії, що полягають у незаконній відмові в доступі до інформації, а не дії, що полягають у ненаданні доступу до інформації [4].

Звернемося до причинного комплексу досліджуваного кримінального правопорушення. Економічними причинами скоєння кримінального проступку, передбаченого ст. 171 КК України, є нестабільність, що виявляється, перш за все, в безробітті і тривалому зростанні бюрократичного апарату, який має високий соціальний і матеріальний статус. Політичними причинами скоєння кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, є: відсторонення населення від реальних важелів влади, від правотворчості і правозастосування, що сприяє дедалі більшому зростанню залежності населення від чиновників; проникнення в державні органи злочинних елементів; корупція. Психологічними причинами скоєння кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, є: деформація моральної свідомості чиновників і населення; правовий нігілізм дорослого населення; вкорінена у свідомість населення думка про неможливість боротьби з «бюрократичною машиною» і корумпованістю правоохоронних органів. Вважаємо, що причинами вчинення цього кримінального правопорушення також можуть бути негативне ставлення до засобів масової інформації, вкорінене у всіх шарах українського суспільства, велика кількість «жовтої преси», основною метою якої є розвага користувача інформації, низькі моральні стандарти в суспільстві і неправильне розуміння термінів «корпоративна етика», «корпоративна солідарність».

Умовами ж, що сприяють вчиненню кримінального правопорушення, виступають ті явища і факти, які безпо-

середньо кримінальних правопорушень не викликають, але наявність яких може сприяти виникненню в особи наміру їх вчинити. Варто зазначити, що «класичні» умови вчинення злочинів (алкоголізм, наркоманія, бродяжництво, проституція, бідність) не характерні для перешкодження законній професійній діяльності журналіста. Найчастіше виникає своєрідний «конфлікт інтересів» між винним і потерпілим, які мають схожі соціально-демографічні характеристики.

Заключною частиною кримінологічної характеристики служить розробка рекомендацій щодо запобігання кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, яке має складатися з якісного навчання і підбору співробітників правоохоронних органів для ефективною боротьби з даним видом кримінальних правопорушень, розробки специфічних заходів з оперативного реагування та розслідування зазначених кримінальних правопорушень, інформування журналістів та інших співробітників ЗМІ про форми і заходи захисту їхніх прав у рамках чинного законодавства. Є чимало способів їх втілити. Але, на нашу думку, на окрему увагу заслуговує саме думка С.Ю. Лукашевича, який зазначає, що реалізація заходів із запобігання злочинності, насамперед, можлива за допомогою різноманітного набору інструментів державного управління, зокрема шляхом застосування програмно-цільового підходу на різних рівнях за масштабом дії [12, с. 44–45].

Висновки. У цьому дослідженні здійснено аналіз окремих проблем, пов'язаних із встановленням і розвитком гарантій свободи масової інформації, а також заходів, спрямованих на захист свободи слова загалом

і діяльності журналістів зокрема. Необхідність встановлення надійних гарантій свободи слова для розвитку демократичного процвітаючого суспільства не піддається сумніву. Центральним об'єктом дослідження стала ст. 171 Кримінального кодексу України, що встановлює відповідальність за перешкодження законній професійній діяльності журналістів. Не ставлячи під сумнів необхідності наявності такої норми в кримінальному законодавстві, ми з'ясували, що її недосконале формулювання не дає змоги ефективно захищати журналістів від посягань на їхню професійну діяльність. Вивченням судової практики з'ясовано, що, незважаючи на значну кількість заяв та повідомлень, які надходять до правоохоронних органів про перешкодження законній професійній діяльності журналістів, лише незначна кількість знаходить своє логічне завершення шляхом постановлення обвинувального вироку суду. Серед основних проблем доцільно виокремити неоднозначне трактування потерпілих від цього кримінального правопорушення, способи його вчинення тощо. Вирішення питання належної охорони свободи масової інформації неможливе без комплексної реформи законодавства, як кримінального, так і законодавства про засоби масової інформації, а також правозастосовної практики з урахуванням, у тому числі, вимог міжнародних стандартів. Захист професійної діяльності журналістів і права громадян на своєчасне отримання важливої інформації можливий лише на основі системи взаємопов'язаних норм кримінального законодавства, законодавства про засоби масової інформації і законів, що регламентують доступ громадян до інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вирок Богунського районного суду Житомирської області від 21.09.2016 року в справі 295/1778/16-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61482835>. (дата звернення 27.10.2020)
2. Вирок Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області в справі від 27.11.2017 року в справі № 320/8278/16-к. URL: [http://reyestr.court.gov.ua/Review/70512232#\(дата звернення 27.10.2020\)](http://reyestr.court.gov.ua/Review/70512232#(дата%20звернення%2027.10.2020))
3. Вирок Сакаганського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 29.03.2019 року в справі № 214/4970/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80823666>. (дата звернення 27.10.2020)
4. Вирок Свалявського районного суду Закарпатської області від 20.09.2019 року № 306/1018/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/84433914>. (дата звернення 27.10.2020)
5. Вирок Токмацького районного суду Запорізької області від 03.07.2020 року в справі № 311/884/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/90179586>. (дата звернення 27.10.2020)
6. Головкін Б.М. Як стають жертвами злочинів. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 161–172.
7. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення (форма № 1), затверджений наказом Генеральної прокуратури України за погодженням з Держкомстатом України 23.10.2012 р., за 2015–2020 рр. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>. (дата звернення 27.10.2020)
8. Заєць І.С., Марко С.І. Особливості кримінальної відповідальності за перешкодження професійній діяльності журналістів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2020. № 1 (114). С. 19–30.
9. Кальман О. Г. Стан і головні напрямки попередження економічної злочинності в Україні: теоретичні та прикладні проблеми: монографія / за ред. О.Г. Кальмана. Харків : Гімназія, 2003. С. 48–49.
10. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. 141 с.
11. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2011 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. 131 с.
12. Лукашевич С.Ю. Програмування і планування заходів запобігання злочинності та корупції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 5. С. 41–46.
13. Оболенцев В.Ф. *Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження*. Харків : Видавець СПД ФО, 2005. 128 с.
14. Постанова Верховного Суду від 19.08.2020 р. в справі № 214/4970/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91089431>. (дата звернення 27.10.2020)
15. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.1997 р. № 540/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 50. 302 с.
16. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. 650 с.
17. Центр інформації про права людини. URL: https://humanrights.org.ua/material/zlochini_protiv_zhurnalistiv_policija_navela_cogorichnu_statistiku_pravzahisniki_rozkazali_shho_z_nejju_ne_tak. (дата звернення 27.10.2020)
18. Цьогоріч в МВС нарахували майже 150 випадків перешкодження діяльності журналістів. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3100321-cogoric-v-mvs-narahuvali-majze-150-vipadkiv-pereshkodzanna-dialnosti-zurnalistiv.html>. (дата звернення 27.10.2020)